Arhimandrit

Emilianos Simonopetritul





CUVÂNTĂRI

MISTAGOGICE LA SĂRBĂTORI



ARHIM. EMILIANOS SIMONOPETRITUL

TÂLCUIRI ȘI CATEHEZE

6

ARHIM. EMILIANOS
SIMONOPETRITUL

CUVÂNTĂRI MISTAGOGICE LA SĂRBĂTORI

Traducere din limba greacă de
Ierom. Agapie (Corbu)



Traducătorul și Editura Sfântul Nectarie mulțumesc din inimă
Preacuvioasei Maici Nicodimi,
Stareța Sfintei Mănăstiri *Bunavestire* din Ormylia Halkidicii,
pentru dragostea cu care ne-a încredințat
spre traducere și tipărire
volumele acestei serii de *Tâlcuiri și Cateheze*.



Traducere după: ΑΡΧΙΜ. ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΟΥ, ΛΟΓΟΙ ΕΟΡΤΙΟΙ ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΚΟΙ, ΑΘΗΝΑΙ, ΙΝΔΙΚΤΟΣ, 2014

Concepție grafică: Baroque Books & Arts®

Imagine coperta 1: Pecetea Mănăstirii Simonos Petras din 1848 (centru), Mănăstirea Simonos Petras, detaliu - grafică Armand Grosu (fundal); Frescă reprezentând Învierea Domnului, absida nordică din katholikonul Mănăstirii Ormylia, detaliu (jos).

Forzatz 1 (flaps 1): Arhim. Emilianos Simonopetritul (foto).

Forzatz 4 (flaps 4): Mănăstirea Simonos Petras - grafică Armand Grosu.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EMILIANOS SIMONOPETRITUL, arhimandrit
Tâlcuiri și cateheze / arhimandrit Emilianos Simonopetritul ; trad. din lb. greacă de ierom. Agapie (Corbu). - Arad : Editura Sfântul Nectarie, 2009-2016
6 vol.
ISBN 978-606-92121-4-6
Vol. 6 : Cuvântări mistagogice la sărbători. - 2016. - Conține bibliografie. -
ISBN 978-606-8840-02-4
I. Agapie, ieromonah (trad.)
252
223.2.07

PROLOG

Cuvintele Stareţului Emilianos, adunate în volumul de faţă cu titlul *Cuvântări mistagogice la sărbători*, alcătuiesc o livadă duhovnicească cu mult mai presus decât cea pământească. Aceste cuvinte au fost rostite între anii 1976-1991 fie pentru credincioşii din lume, fie pentru monahii mănăstirii Simonos Petras, fie pentru monahiile chinoviei Ormylia, cu prilejul unor sărbători împărăteşti, ale Maicii Domnului sau ale unor sfinţi.

În această livadă vei găsi, iubite cititor, un povăţuitor minunat pentru călătoria ta de-a lungul anului, un instrument al autocunoaşterii, poate că uneori dureros, iar alteori nedureros, dar, în acelaşi timp, vindecător. Vei descoperi comorile iubirii lui Dumnezeu pentru om şi te vei înnoi. Ţi se va naşte dorul de a lupta, de a le părăsi pe cele pământeşti, de a te înălţa la cele cereşti.

„Dumnezeu – vei citi în carte – ţine în mâinile Lui anii şi vremurile. El ne-a adunat şi azi, la începutul Noului An. Pentru noi, Anul Nou este, am zice, un an mai puţin din viaţa noastră. Asta înseamnă că nu creştem, ci că scădem cu un an, apropiindu-ne tot mai mult de clipa în care Îl vom vedea pe Dumnezeu faţă către faţă (*cf.* 1 Cor. 13, 12)." Câtă

măreţie! Pletele albe îţi dau acum viaţă, nu au legătură cu stricăciunea, ci cu nestricăciunea.

În prima zi a Noului An prăznuim Tăierea împrejur a Domnului. Tăierea împrejur a fost cea mai mare rușine pentru Domnul, pentru că însemna că este păcătos. Cu toate acestea, Domnul S-a tăiat împrejur ca să îţi spună: „Unde ai căzut tu, vin și Eu. Unde ești rușinat tu, vin și Eu să fiu rușinat împreună cu tine. Numai și numai să simți că și în iad, și în mijlocul leilor, și în dureri și întristări sunt și Eu, Dumnezeul tău. Sunt întotdeauna cu tine, sunt în pleoapele tale, în inima ta păcătoasă, în durerea ta profundă."

Împreună cu Tăierea împrejur a Domnului îl sărbătorim și pe Marele Vasile. Prin viaţa sa, Sfântul Vasile devine fereastra prin care Îl privești pe Dumnezeu, în cele dinlăuntru ale tale. Te încredinţezi de aceasta până și din trăirea unui simplu credincios.

„Iordanul, locul prezenţei lui Dumnezeu – citim în continuare – locul plin de îngeri, este Biserica noastră." Intri în el și simți asta, nu ești singur. Cetele îngerilor și ale arhanghelilor, miriade de sfinți înconjură sfântul jertfelnic. Prinzi curaj, sufletul tău răsuflă, mintea ţi se luminează. Viaţa ta devine bucurie și veselie.

Înaintezi, te înflăcărezi de iubirea pentru Dumnezeu, dorești să trăiești singur cu Dumnezeu cel singur. În pustie? În societatea ta, cu oamenii? Cum poţi. Părinţii preferau pustia, care este o ieșire, o îndepărtare desăvârșită, o moarte. Acolo ai putinţa ca nimic să nu te mai clatine, să nu te războiască. Acolo poţi să trăiești într-o tăcere deplină, dar, în cele din urmă, pustia devine viaţă, Hristos vine atât de aproape de tine, încât Îi simți răsuflarea, iar apoi îmbrăţișarea. Înaintând, înlăuntrul tău se săvârșește

o nuntă de taină, o zămislire feciorelnică, o naștere, care este o intrare în cealaltă viaţă.

În această luptă îţi vine în ajutor experienţa Bisericii, a Părinților, isihasmul. „Harul lui Dumnezeu se arată, intră înlăuntrul nostru ca o lumină, uneori nevăzută, alteori văzută. Această lumină a existat în isihia dumnezeiască a celor Trei Persoane, se revărsa și strălucea între Ele. Apoi a început să strălucească și în afară."

Această lumină a strălucit și la Învierea Domnului. De-a lungul secolelor, oamenii purtători de Dumnezeu au vestit mai dinainte venirea Domnului, moartea Lui și învierea Lui, faptul că Domnul urma să fie, pentru tine, veșnicul Împărat, Prorocul și Marele Arhiereu. De câte ori nu simţi nesiguranţă auzind sau văzând câte se întâmplă în jurul tău? Domnul este singurul care îți poate dărui siguranţa neîntreruptă. De câte ori nu te simţi zdrobit, dezamăgit? Ridică-ți atunci privirile și privește-L pe Domnul! El te poate ridica, însufleți, insufla, El poate să te facă un tânăr plin de entuziasm și de putere, pentru că este Marele Proroc. Iar când îţi vezi păcatele, căderile, neputinţele, când ești cuprins de descurajare, nu deznădăjdui! Pune-ţi toată nădejdea în Domnul, în Cel care poate să te ridice din noroi și să te facă înger, în Cel care îţi poate ridica păcatul, să-l pună pe jertfelnic și să-l facă tămâie plăcută, fiindcă este Marele Arhiereu! Și încă ceva: Domnul este comoara ta de taină, săgeata care îți săgetează inima.

Ajungi la Înălțarea Domnului. Afli că dacă omul trebuie să-și piardă viața pentru a o câștiga, cu atât mai mult ar trebui să-L piardă pe Dumnezeu ca să-L găsească. Nu-ți sună cunoscut? De câte ori durerea, greutățile, bolile, îndoielile nu te fac să simți că L-ai pierdut

pe Dumnezeu, că Dumnezeu te-a părăsit! Acum te încredințezi că Dumnezeu îți pregătește un lucru mai bun. Așa s-a întâmplat și la Înălțarea Lui. Domnul S-a întors în sânurile părintești și a șezut de-a dreapta Tatălui, cu firea Sa omenească. Prin Înălțarea Sa la cer S-a născut, oarecum, a doua oară în sânurile părintești, dar nu ca Dumnezeu, ci ca Dumnezeu-om. Aceasta înseamnă că l-a născut pe om în sânurile părintești, după ce l-a unit pentru totdeauna cu Sine, Și l-a însușit, l-a făcut fiul Său.

Ca să înțelegi mai bine aceste lucruri, alege o vreme liniștită – de preferat noaptea –, lasă deoparte problemele și grijile, și așa, liniștit și tihnit, apropie-te cu multă smerenie de poala înțelepciunii lui Dumnezeu! Fii sigur că harul lui Dumnezeu, în clipa în care nu te aștepți, ți le va face străvezii pe toate!

Acum, fii atent la cât de credincios este Domnul față de cuvintele Sale! Le-a spus ucenicilor că le este de folos ca El să plece, pentru a-L trimite pe Mângâietorul. La puține zile după Înălțarea Sa, a împlinit cuvântul: L-a trimis pe Duhul Sfânt, Cel care le susține pe toate, Care Se preocupă de tine. Îl porți înlăuntrul tău, Îl respiri, îți vorbește, te iubește, te învăluie. Și totuși, nu-ți dai seama de prezența Lui! În Vechiul Legământ, Sfântul Duh Și-a arătat prezența prin glasul Lui, prin răsuflarea Lui, prin puterea Sa, prin putința de a mustra, de a împiedica, de a separa. În Noul Legământ, îi cheamă pe oameni, îi povățuiește, îi zidește, îi sfințește. Înainte de venirea Domnului, nu rămânea și nu Se descoperea în mod constant. Acum, nu mai pleacă, rămâne în Biserică și înlăuntrul tău, face din trupul tău un templu, dăruiește fiecăruia harisme osebite și vine înlăuntrul tău, mai ales prin Rugăciunea lui Iisus.

Ajungi cu citirea la Maica Domnului și simți că te privește în ochi, că îți înțelege adâncurile negrăite ale inimii, suspinele tale, că te acoperă cu omoforul ei, că îți îndrumă pașii.

Iată-l și pe Cinstitul Înaintemergător, pe Sfinții Apostoli, pe Sfinții Nicodim și Emilian, pe Sfânta Maria Magdalena. La început se află Marele Vasile, la sfârșit, Sfântul Simon Izvorâtorul-de-mir, ctitorul mănăstirii Simonos Petras. Te bucuri de ei, ești uimit de iubirea lor pentru Dumnezeu, de îndrăzneala lor față de moarte, vrei să-i imiți, le ceri rugăciunile. E cu putință să nu le primești? Sunt prietenii și frații tăi, alcătuiești împreună cu ei o singură familie!

În continuare, ajungi la piscul entuziasmului tău, ești cuprins de o revărsare de bucurie. Te afli sus, pe Tabor. Cu siguranță că și tu, citind cândva *Viața* vreunui sfânt sau prăznuind Schimbarea la Față a Domnului, vei fi dorit să-L vezi și tu pe Domnul în lumină sau, cel puțin, să vezi lumina. Iar dacă lucrul acesta nu s-a întâmplat niciodată, atunci când te străduiești din toată inima să izbutești ceva, în această strădanie a ta se ascunde o experiență foarte adâncă și uitată pe care ai avut-o, preschimbată de prima cădere a omului și de patimile tale: viața ta cu Domnul, în lumină.

Dumnezeu este Lumină, este „făcut“ pe măsurile tale, de vreme ce nimic nu înțelegi mai bine decât ceea ce vezi: El este Lumină ca să-L poți primi, iar acest lucru se întâmplă numai în Biserica Ortodoxă. În ce fel? Tu călătorești către Dumnezeu în isihie și tihnă, și dintr-odată te afli în lumină. Atunci Îl descoperi înlăuntrul tău pe Dumnezeu și faptul că tu ești înlăuntrul lui Dumnezeu, că Îl răspândești pe Dumnezeu.

Cum este cu putință să se întâmple asta? „Sunt un păcătos!“, te gândești. Da, ai dreptate, dar fii atent la iubirea lui Dumnezeu: încet-încet te conduce și-ţi dăruiește această trăire. Cum? Prin slujbele de la biserică, prin cele trei lucrări ascetice care îți dăruiesc darurile cerești, adică privegherea, postul și rugăciunea. Astfel, te vei izbăvi de patimi, de căderile tale iraționale și fără de lege. Și până atunci lumina exista, dar se ascundea înlăuntrul norului, ca nu cumva să o vezi și, pentru că nu ai ajuns încă la pocăință, să mori. Nu te teme însă, și pentru tine e potrivită viața duhovnicească, dar este ceva foarte firesc, ajunge să-ți înțelegi neputința, să simți că ești nevrednic să-L vezi pe Dumnezeu. În același timp, ferește-te de orice Îl îndepărtează pe Dumnezeu și asigură-ți tot ceea ce Îl atrage: bucuria, pacea, tihna și căldura inimii. Călătorind așa, fii sigur că vei ajunge clipa când vei simți că o lumină te încălzește: lumina Domnului și Dumnezeului tău!

Din nou, înaintea ta se află Maica Domnului, cea care te luminează, și îți insuflă Rugăciunea lui Iisus. Prin ea, lumina necreată intră în inima și în mintea ta. Ea îți dăruiește trăirile cerești, te înaripează, așa încât să ai putere să călătorești în viață. Acesta este adevărul, ți-l mărturisește monahul, cu trăirea lui excepțională.

După Maica Domnului, îi întâlnești pe îngeri și afli lucruri legate de natura lor, de legătura lor cu oamenii, de căderea lor. Te uimești de repeziciunea lucrării lor, te uimești de lupta titanică pe care o duc ca să te desprindă de cele văzute, ca să înțelegi că Dumnezeu este cu tine. Iar dacă ceva îți spune înlăuntrul tău că Dumnezeu nu este împreună cu tine, fiindcă ți se întâmplă vreun oarecare

rău, fii atent, pentru că astfel Îl lepezi pe Dumnezeu, deși crezi că Dumnezeu te leapădă pe tine.

Ajungând la Ghedeon, rămâi uimit când urmărești strădania și stăruința îngerului de a-l convinge pe Ghedeon că singurul lucru care trebuie pentru a-i învinge pe dușmani este să-și depășească logica sa omenească, amintindu-și de minunile pe care Domnul le-a făcut în trecut.

În vedenia lui Daniil, conștientizezi puterea postului și, în același timp, vezi că întregul cer, nu numai Dumnezeu, se preocupă de tine. Pe tine te așteaptă, pentru tine se luptă acolo, sus, fiindcă problemele vieții tale nu se dezleagă cu ușurință, iar piedica ești tu însuți. Tu îți împiedici înaintarea către Dumnezeu și dai naștere la situații de nedepășit. Străduiește-te, mai cu seamă, să nu te contrazici cu aproapele tău, pentru că atunci dezlegarea este atât de dificilă, încât chiar și îngerii sunt, oarecum, în dezacord între ei cu privire la ce e de făcut.

Acum, iată Intrarea în Biserică a Născătoarei de Dumnezeu și Nașterea lui Hristos! Poate că ți se va părea ciudat că Domnul Și-a ascuns dumnezeirea în spatele trupului Său și că Născătoarea de Dumnezeu a slujit întreaga ei viață deșertării și ascunderii lui Hristos. Dacă îți ațintești atenția și ești sincer, vei înțelege repede că Hristos Se ascunde, pentru că te temi să-L ții la tine. Pe de-o parte, Îl vrei, dorești lumina, deschiderea cerurilor, dar, când Se apropie de tine, te temi și te dai la o parte. Preferi să fii singur, pentru că Dumnezeu este universal și cuprinde întreaga lume.

Întâlnești ascunderea lui Dumnezeu și în Sfintele Taine. Dumnezeu Se ascunde în spatele pâinii și a vinului, în spatele apei și al untdelemnului, ca să-L poți ține. Altfel,

nu ai putea. Luând aceste elemente cu gust plăcut, Îl iei pe Hristos, Dumnezeirea. Și nu te mira, chiar și păcatele tale, patimile tale Îl ascund pe Dumnezeu! Pildele, minunile, profețiile L-au ascuns pe Dumnezeu.

În sfârșit, pe Dumnezeu Îl ascunde și viețuirea monahală. Îl ascunde de ochii monahilor și de ochii lumii, pentru că este o intrare într-un loc neumblat. Monahul trăiește simplu și firesc ascunderea lui Dumnezeu în isihie, în lipsa de griji, în restrângerea lui într-un anume loc, într-o societate de oameni – obștea sa –, care ascund un conținut mai adânc, comuniunea cu Dumnezeu, cu îngerii și cu sfinții. Viața monahului este lumina lui Dumnezeu, a îngerilor și a sfinților, dar, totodată, ea mărturisește despre toate acestea.

Apropiindu-ne de praznicul Nașterii Domnului, îi întâlnești înaintea ta pe Strămoși. Strămoșii? Ești nedumerit. Cei mai mulți dintre ei au trăit în păcat. Ce legătură au cu Biserica? De ce Biserica le-a afierosit spre pomenire două duminici înainte de Nașterea lui Hristos? Pentru că ei au contribuit la Nașterea lui Hristos, ni L-au adus pe Hristos, dorirea inimii noastre, plinirea dorurilor noastre. Strămoșii au depășit mediul în care au trăit și prin ei a devenit cunoscut Adevărul în toată lumea. Din ei s-a născut Maica Domnului, și din ea, Hristos.

Când Hristos a venit, Strămoșii erau în iad. Când Hristos a pogorât acolo, Strămoșii au crezut în El, și Hristos i-a înșfăcat și i-a dus la cele cerești. Acum ei se află acolo, împrejurul mesei cinei celei mari, și ne așteaptă. Așteaptă să pregătim noi a Doua Venire a lui Dumnezeu. Ei au slujit primei veniri a lui Hristos, iar noi trebuie să pregătim și să aducem mai repede a Doua Venire a lui Hristos, ca să mâncăm cu toții împreună.

De asemenea, Strămoșii L-au preînchipuit pe Hristos și Biserica, așa cum sunt Avraam, Rahav și toți ceilalți, dar și fiecare cuvânt al nostru, precum și fiecare faptă, sunt o preînchipuire a lui Hristos. Așa cum profeții și împărații, păcătoșii și drepții nu înțelegeau că sunt preînchipuiri ale lui Hristos, dar Dumnezeu lucra prin ei, tot așa și noi: în tot ce facem și în tot ce spunem Se află Dumnezeu. Chiar și atunci când cineva Îl tăgăduiește pe Dumnezeu, El lucrează în acea clipă înlăuntrul lui, iar dacă își va deschide vreodată ochii, Îl va vedea. Lucrul acesta îl adeverește și vedenia părintelui Filothei Zervakos.

Ai gustat câte ceva din livada duhovnicească a Părintelui Emilianos. Este momentul desfătării depline. Și acum? „Veniţi să ne închinăm și să cădem la Împăratul nostru Dumnezeu!" Cazi, închină-te, slăvește-L, mulţumește-I Împăratului și Dumnezeului tău pentru ceea ce ești, pentru ceea ce ţi-a dăruit, pentru îngeri, pentru sfinţi, pentru cer, pentru pământ, pentru toate! Împreună cu tine, și noi toţi!

Aceste *Cuvântări* sunt trimise acum să vadă lumina tiparului ca un dar al Părintelui Emilianos, spre slava lui Dumnezeu și pentru mângâierea atât a monahilor, cât și a fraţilor din lume.

Arhimandritul Elisei
Egumenul Sfintei Mănăstiri Simonos Petras

SIGLE

ΒΕΠΕΣ	*Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων,* ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι, 1955.
FR	*Filocalia românească*
Marele Sinaxar	*Ὁ Μέγας Συναξαριστὴς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας,* ἐκδ. Ματθαίου Λαγγῆ, τ. 1-14, Ἀθῆναι, 1999^{6}.
Noul Sinaxar	Ἱερομ. Μακαρίου Σιμωνοπετρίτου, *Νέος Συναξαριστὴς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας,* ἐκδ. Ἴνδικτος, τ. 1, 3, 9, 10, Ἀθῆναι, 2011^{2}, 2012^{2}, 2007, 2008.
PG	*Patrologiae cursus completus,* Series Graeca, (ed.) J.-P. Migne, Paris, 1857.
Protoevanghelia lui Iacov	K. von Tischendorf, *Evangelia apocrypha, Protoevanghelia lui Iacov*, Leipzig, 1853 (traducerea românească citată în ediția de față: *Evanghelii apocrife. Protoevanghelia lui Iacov*, traducere, studiu introductiv, note și prezentări de Cristian Bădiliță, Ed. Polirom, 2007^{4}).
SC	*Sources chrétiennes*

ANUL NOU*

Astăzi, 1 ianuarie, începe noul an. Se spune că luna ianuarie își trage numele de la zeul Ianus. Oamenii îl iubeau atât de mult pe acest zeu, încât au vrut să-l facă nemuritor și să-i afierosească prima lună din an. I-au făcut și statui, în care îl reprezentau cu două capete: unul de bătrân și altul de tânăr. Cel bătrân binecuvânta anul trecut, iar cel tânăr aducea noul an. Alteori, îl înfățișau ținând o cheie cu care încuia anul care a trecut și deschidea ușa celui nou. Alteori, purta în mâini numărul „trei sute șaizeci și cinci", scris cu litere grecești, exprimând numărul zilelor anului, ca și cum ar spune că acest zeu stăpânește anii și veacurile, conduce inimile și pașii noștri de-a lungul anilor.

Dar zeul Ianus nu există. Cel care a făcut cerul și pământul și ne-a adus la viață, El ține în mâinile Sale anii și vremile, tot El, și astăzi, ne-a pus în albia anului nou. El este adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos, Care a venit în lume ca să ne dea bucuria Dumnezeirii Lui.

---

* Predică rostită în biserica „Sfântul Gheorghe" din Ormylia, 1 ianuarie 1985.

Dar să vedem care poate fi bucuria și reușita noastră, cum putem să străbatem cele 365 de zile care încep acum și care vor reîncepe peste un an, și apoi în toți ceilalți ani, ca să nu ne pară rău și să spunem că viața noastră s-a scurs în zadar.

Astăzi prăznuim Tăierea împrejur a lui Iisus Hristos. La Vecernie și la Utrenie am cântat un tropar mic, dar foarte frumos: „Făcând pogorământ Mântuitorul...“. Mântuitorul a primit să poarte firea omenească și, în plus, să-Și taie împrejur trupul Său. Lucrul acesta vrea să ne arate că Hristos este în fiecare zi cu noi, că au trecut acele milenii în care oamenii Îl așteptau pe Dumnezeu să vină pe pământ, pentru că Îl simțeau că este dincolo de astre și de ceruri. Cine poate să ajungă la Dumnezeu, câtă vreme El este mai presus de ceruri? Cine poate să aibă un Dumnezeu Care este atât de departe de inima omului? Omul se lupta și se întreba unde este Dumnezeu.

Dar troparul spune: „Făcând pogorământ Mântuitorul...“. Pentru că am căzut în păcat, la pământ, a coborât împreună cu noi și Dumnezeu, dar, ca să nu fie nevăzut și necunoscut, S-a îmbrăcat cu firea omenească și S-a făcut Prunc. În a opta zi a suferit cea mai mare înjosire, tăierea împrejur. Tăierea împrejur arăta că pruncul era păcătos. Îl dezbrăcau pe o masă, în Templu, și îi tăiau ce se taie cu ocazia aceasta. Curgea sângele, pe copil îl durea și plângea. L-au dezbrăcat și pe Hristos și L-au pus pe masa pe care trecuseră păcătoșii, și I-au tăiat ce se taie cu ocazia aceasta, ca și cum ar fi fost cel mai mare păcătos. Care minte și-ar fi putut închipui așa ceva?

Ce sens are acest lucru? Așa cum spun troparele noastre, Vechiul Legământ și teologia noastră, Tăierea împrejur a lui Hristos a fost pentru noi un tip. Adică, Hristos a purtat trupul nostru în așa fel, încât să nu-l mai poată lepăda și să ne poarte cu El în nesfârșitele veacuri. Dumnezeu a făcut ceea ce am făcut și noi, oamenii: S-a supus la cele mai înjositoare ritualuri ale Legii, ca să ne spună: „Unde ai căzut tu, vin și Eu. Unde ești rușinat tu, vin și Eu să fiu rușinat împreună cu tine. Numai și numai să simți că și în iad, și în mijlocul leilor, și în dureri, și în întristări sunt și Eu, Dumnezeul tău.“ Așa cum Hristos nu-Și mai leapădă trupul, tot așa nici noi nu-L pierdem pe Dumnezeu, Care a pătruns în propriul nostru trup. Suntem nedespărțiți, de acum, de Dumnezeu. Dumnezeu nu mai este deasupra astrelor și cerurilor, ci este aici, în trupul meu, în pleoapele mele, în mâinile mele bătătorite sau însângerate, în inima mea păcătoasă, în durerea mea profundă.

Tăierea împrejur este o preînchipuire a tăierii împrejur cea nefăcută-de-mână, adică a Botezului. Biserica ne botează și ne naște „în Hristos“, ne face oameni noi. Astăzi ne spune: „Copiii mei, odată cu Noul An și cu Tăierea împrejur a lui Hristos, vă înnoiesc, vă botez din nou, vă fac «făptură nouă» (2 Cor. 5, 17), ajunge să vă deschideți inima ca să mă cuprindeți.“ Asta înseamnă că ne-am împărtășit de cea mai mare taină, pe care nu și-a putut-o închipui niciun om înainte de Hristos.

Ca să putem înțelege mai bine, Biserica aduce astăzi împreună cu Hristos și un martor al sfințeniei Lui, pe Marele Vasile, primul sfânt pe care îl prăznuim în fiecare an. Marele Vasile ne arată cum putem să fim uniți cu Dumnezeu fără să ne vătămăm. De aceea și în slujba lui se spune

că „strălucește tuturor în chip duhovnicesc“[1]. Sfântul Vasile este atât de mare, încât te face să-ți închizi ochii de multa lumină pe care o răspândește, pe care o strălucește în chip duhovnicesc de pe cerul lumii. Biserica l-a numit „gura înțelepciunii“, „temelie neclintită a Bisericii“[2], ceea ce înseamnă că Sfântul a întemeiat Biserica pe temelia lui Hristos și a apostolilor, ca să nu o poată birui nimeni.

De asemenea, la Apolisul slujbei spunem: „Pentru rugăciunile celui între sfinți Părintelui nostru Vasile cel Mare, arătătorul de cele cerești.“ „Arătător de cele cerești“ înseamnă că lumina lui, măreția lui, slava lui ajung până la cer. Cuvântul „arătător de cele cerești“ are și un al doilea înțeles: după ce Marele Vasile a cunoscut cerul, ne descoperă cum este Dumnezeu și cum să-L avem pururea cu noi. Cerurile s-au uimit văzând slava Marelui Vasile.

Sfântul era tuberculos, gârbovit, slăbănog, nu mânca nimic. Și totuși întrecea cerurile, pentru că Dumnezeu ne-a făcut un dar. Spune asta și unul dintre tropare, precum și Apostolul care se citește la Liturghie: „În Hristos locuiește trupește toată plinătatea Dumnezeirii“ (Col. 2, 9). Când oamenii L-au văzut pe Hristos, unii L-au luat în râs, unii L-au bătut cu pietre, alții voiau să-L arunce de pe sprânceana muntelui, iar alții, în cele din urmă, L-au răstignit. În El însă locuia toată Dumnezeirea. Tot așa și în noi locuiește toată Dumnezeirea. De aceea Marele Vasile, așa cum spun troparele, le-a părăsit pe toate,

---

[1] Utrenia din 1 ianuarie, *Icos*.

[2] *Idem*, *Icos*, *Condac*.

„alegând împreuna-viețuire cu Dumnezeu“[3], ca să trăiască zi și noapte cu Dumnezeu.

Troparul Sfinților Trei Ierarhi îi numește pe aceștia „preamari luminători“. Primul luminător este Marele Vasile. Cuvântul „luminător“ înseamnă „lanternă“. Așa cum în întuneric aprindem lanterna și dintr-odată le vedem pe toate, tot așa o mare lanternă, un reflector este și Marele Vasile, care prin viața lui ni-L descoperă pe Hristos. Ne privește în ochi și ne spune: „Uite, aici este Hristos!“ Noi nu vedem lumina, dar o mărturisește și teologia Marelui Vasile, iar Sfântul devine o fereastră prin care noi, oamenii, Îl privim pe Dumnezeu în adâncurile noastre, acolo unde L-am pus prin Botez. Dar fiecare detaliu ne spune că am făcut o nuntă cu Dumnezeu, una care nu e nici lumească, nici exterioară și care nu se mai dezleagă. Este o căsătorie de nedezlegat. În nunta cu Hristos nu există divorț.

Prin urmare, Îl avem cu toții pe Hristos? Desigur, ne-o spune Sfântul. Dar când păcătuim, ce se întâmplă? Să luăm un exemplu. Un tată a strâns cu trudă o avere pe care o lasă moștenire copilului său, căruia îi spune: „Copile, toate acestea sunt ale tale, să facem deci un act, ca să nu ți le poată lua nimeni.“ Dar copilul îi răspunde: „Nu vreau, tată!“ Tatăl le-a pregătit pe toate și așteaptă numai semnătura copilului. Dacă el nu va semna, e cu neputință să-și primească moștenirea care îi aparține. Tot așa și Dumnezeu, vrând-nevrând, Se află înlăuntrul nostru, dar nu ne poate constrânge, vrea ca inimile noastre

---

[3] *Slava* de la Vecernia din 1 ianuarie.

să consimtă cu El și abia atunci lucrează. Dar când noi nu vrem, El șade întristat în noi și nu face nimic.

De aceea Sfânta Scriptură spune: „Nu întristați pe Duhul Sfânt!“ (Ef. 4, 30). Lăsați-L pe Dumnezeu să vă îmbrățișeze, să vă lumineze, la fel ca pe Marele Vasile! Lăsați-L să facă din fiecare zi a voastră o amiază însorită! Așa s-a întâmplat cu Sfântul Vasile. Fratele lui, Grigorie de Nyssa, spune numai două propoziții: „În timpul nopții, pe când el se ruga, casa se umplea de strălucirea unei lumini“[4]. În timp ce Sfântul se ruga noaptea, pe întuneric, peștera și el însuși se umpleau pe neașteptate de o lumină imaterială, dumnezeiască, iar el devenea cu totul strălucitor, un luminător. De atunci, Sfântul Vasile vorbește neîncetat despre lumina necreată și despre faptul că, îndată ce Îl cerem pe Dumnezeu, El ni le dă pe toate.

Frații mei, Marele Vasile răscolește toată istoria Bisericii și a legăturii lui Dumnezeu cu neamul omenesc! De aceea aseară, la Vecernie, Biserica noastră a citit din Vechiul Legământ textul care spunea: „S-a arătat Domnul lui Avram și i-a spus: «Eu sunt Domnul Dumnezeul tău!»“ Avraam L-a recunoscut de îndată pe Dumnezeu, a căzut la pământ și I s-a închinat. Atunci Dumnezeu, ca să-i dea curaj, i-a spus: „Iată legământul Meu cu tine! Ți-am făcut multe făgăduințe, că din tine va ieși un popor ales, poporul care Îl va avea cu el pe Dumnezeu în fiecare zi. Și acum, privește-Mă, Eu sunt Dumnezeul tău! Tu, cel muritor, Mă vezi și nu mori. Iată legământul Meu! Tot ce ți-am spus este adevărat. Fiindcă Mă vezi acum, se vor plini și toate celelalte“ (*cf.* Fc. 17, 1).

---

[4] *Cuvânt la înmormântarea Marelui Vasile*, *PG* 46, 809C.

După Avraam, L-au mai văzut pe Dumnezeu Isaac, Iacov și miriade de miriade de sfinți, numai și numai ca inimile noastre oarbe să creadă. Dar ce înseamnă acest „Eu" din cuvintele „Eu sunt Dumnezeul tău"? Când auzi pe neașteptate strigătul „Eu", tresari. Dumnezeu a vrut ca prin cuvântul „Eu" să-l facă pe Avraam să fie atent. „Aici sunt Eu, îi spune, aici este și testamentul Meu." Oamenii își semnează testamentul la notar, dar „pentru testamentul Meu, zice Dumnezeu, nu e nevoie să mergi nicăieri. Aici unde sunt Eu, tot aici ești și tu. Suntem adunați la un loc și tot ce aștepți se va împlini cu siguranță."

Și tu, fratele meu, acolo unde stai, plin de lipsuri, zdrobit, acolo unde spui că ești necredincios, că nu există Dumnezeu, numai puțin dacă îți amintești de El, se poate să-I auzi glasul! Acel „Eu" al lui Dumnezeu înseamnă că nu ești singur: „Aici sunt și Eu, Dumnezeul tău!" Trebuie să fim foarte învârtoșați la inimă ca să nu putem pricepe asta!

Dar este cu putință ca noi, cei atât de păcătoși, care L-am uitat în viața noastră de zi cu zi, să-L avem lângă noi atât de ușor, cu toate că ochii noștri nu L-au văzut, fiindcă slujesc deșertăciunii și stricăciunii? În mod sigur, da! Ce este Sfânta Liturghie pe care am săvârșit-o astăzi? Ce este biserica în care ne-am adunat? Ce lucru săvârșiți de fiecare dată când veniți la biserică? Ce este slujba noastră bisericească? La Utrenie, *Icosul* Marelui Vasile spune: „Veniți, așadar, să stăm în casa lui Dumnezeu, privind stăruitor, cu căldură!", adică: Veniți să mergem să-L vedem pe Hristos! Aici nu există nimic care să nu fie purtător de Dumnezeu, și de aceea zice: „să stăm în casa lui Dumnezeu, privind stăruitor". Oriunde am privi, acolo este Dumnezeu! Dumnezeirea întreagă a fost acoperită de trupul lui Hristos, și noi suntem

acoperiți în întregime de dumnezeirea lui Hristos. Prin urmare, slujba noastră bisericească ne învăluie cu dumnezeirea lui Hristos. După cum, în trecut, mama învelea copilul cu fește, tot așa și Hristos ne învăluie cu dumnezeirea Lui, ca să ne ocrotească.

Astăzi vorbim despre Marele Vasile, arătătorul de cele cerești. Dar oare nu fiecare slujbă și fiecare viață de sfânt vorbesc despre trăirile lui cu Dumnezeu? Unde există un sfânt și acolo unde citești viața unui sfânt, acolo poți să auzi glasul lui Dumnezeu: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău" (Ieș. 20, 2). Acolo unde citești, între carte și ochii tăi, sunt Eu, zice Dumnezeu, și toate câte le-a făcut sfântul, martiriul lui, pătimirile, slava lui – toate mărturisesc că Eu eram cu el.

Să-i imităm pe sfinți, să le imităm credința, să credem cum au crezut ei! Și în ce credeau? În Dumnezeul cel nevăzut, Care Se arată în semne văzute. De asemenea, să le imităm căldura! Ce minuni a făcut fiecare sfânt! Ce lei a biruit! Ce împărați a disprețuit! Fiecare sfânt a întrecut orice gândire omenească, pentru că avea râvnă dumnezeiască. Așa cum aprindem o lumânare și se face puțină căldură, tot așa să facem puțină căldură și în sufletul nostru. În sfârșit, să le imităm smerenia! Dar ce înseamnă smerenie? În timp ce suntem păcătoși, năpăstuiți, să avem, cu toate acestea, curajul să mărturisim: „Da, aici se află Dumnezeu!" Sau să avem smerenia să mărturisim dumnezeirea Lui, așa cum au mărturisit-o sfinții! Locul unde Se află Dumnezeu devine sălașul Lui, și noi, de asemenea, devenim sălașele lui Dumnezeu.

Suntem purtători de Dumnezeu. Când ne mișcăm, să ne amintim că Îl ducem cu noi pe Hristos peste tot. El acceptă să rămână înlăuntrul nostru – însă nu ia parte la păcatul nostru –, iar îndată ce vărsăm o lacrimă ori ne

facem cruce ori spunem „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul!“, ne luminează îndată cele dinlăuntru și ne dăruiește lucrarea Sa nezidită și dumnezeiască. Prin urmare, noi suntem sălașele lui Dumnezeu.

Dar casa noastră ce este? Când mergi, iubitul meu, acasă și din iubire îți îmbrățișezi și îți săruți nevasta, când ești unit cu ea și-i porți de grijă cu dragoste, cu dor și cu jertfă, ce crezi că faci? Îți faci casa purtătoare de Dumnezeu. Să nu vă impresioneze ceea ce vă spun. Prorocul Maleahi îi spune bărbatului: femeia cu care te-ai căsătorit este „părtașa ta și femeia legământului tău“ (Mal. 2, 14). Ce înseamnă asta?

Când avea loc o nuntă în Vechiul Legământ, perechea mergea în prima sâmbătă la sinagogă, bărbatul cu prietenii săi, iar femeia cu prietenele ei. Preoții îi puneau cu cinste în față, și pe bărbat îl socoteau drept cap al femeii, ca fiind un tip al lui Hristos Care avea să vină, și îi dădeau să citească Legea și Prorocii. În acest fel voiau să arate că nunta nu este atât conviețuirea bărbatului cu femeia, cât un acord cu Legea și Prorocii. La fel și noi, prin căsătorie ne legăm viața noastră de Hristos. Iar când au avut loc păcate înainte de căsătorie, Biserica are și atunci îndelungă-răbdare, nu înlătură iubirea ei, milostivirea ei. Episcopul semnează contractul, care înseamnă că cei doi s-au unit cu Hristos. După cum Hristos S-a pironit pe lemnul Crucii, tot așa ne pironim și noi pe Hristos, ca să ne slăvească și să ne dăruiască viață.

Dumnezeu a vrut ca cei căsătoriți să aibă neîncetat bucurie și reușită. De aceea, să vedem realitatea zilnică. Când mergem acasă, unde ne ducem de fapt? La Dumnezeu. Când ne îmbrățișăm soția și copiii, acolo este Dumnezeu. Sfânta Scriptură spune: când se căsătoresc doi tineri, nu e îngăduit, în primul an, ca soțul să meargă în armată, chiar

dacă țara se află în cea mai mare primejdie, pentru că oastea înseamnă primejdie, frică, zbucium. Eu vreau, zice Dumnezeu, ca femeia să se veselească, să se bucure, să fie fericită cu bărbatul ei și bărbatul cu femeia lui (*cf.* Deut. 24, 5), ajunge să priceapă că Eu fac toate acestea.

Dar ce facem când le dăm copiilor noștri o educație creștinească, atunci când îi învățăm cum să trăiască după voia lui Dumnezeu? Ochișorii lor devin adâncurile lui Dumnezeu, pline de milă și de iubire. Când ne ajutăm copilul cu răbdare și cu smerenie, dar îi respectăm și libertatea, adică îi îngăduim să trăiască fără să-i fie frică de noi, ce facem? Mărturisim libertatea pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu. Așadar, și casa noastră este casa lui Dumnezeu. Acolo unde intră soții și copiii, acolo este și Hristos.

În sfârșit, ce facem când ne rugăm? Ați văzut câte izvoare ni-L dăruiesc pe Hristos – „apa săltătoare spre viață veșnică“ (In. 4, 14)? Ne rugăm, și înlăuntrul nostru intră Dumnezeu. Odată cu răsuflarea, intră Hristos. O spun toți Părinții, toți sfinții Bisericii, și o veți pricepe și voi dacă o să încercați. Dumnezeu nu nedreptățește pe nimeni. Așadar, când ne rugăm, se săvârșește intrarea lui Hristos. Așa cum copiii evreilor și adulții și-au așternut hainele ca să intre Hristos în Ierusalim, tot așa și noi, cu rugăciunea, Îi așternem lui Hristos propriile noastre haine ca să intre înlăuntrul nostru. Îi așternem durerea noastră, necazul nostru, dorințele noastre, nădejdile, credința și necredința noastră. Hristos primește să-I așternem înainte chiar și păcatele noastre, ca să le calce în picioare măgărușul – fiindcă a intrat în Ierusalim pe mânz de asin (*cf.* In. 12, 15) – și să le risipească, așa încât omul care se roagă să audă: „Și Eu, Dumnezeu, intru înlăuntrul tău!“

La rugăciune, împreună cu greutățile și nădejdile noastre, întindem și mrejele ca să-L prindem pe Hristos. Ucenicii au aruncat mrejele ca să prindă pești și, în cele din urmă, L-au prins pe Hristos. Avem și noi mrejele noastre. Sunt toate cele pe care le facem și-I plac lui Dumnezeu: virtuțile noastre, postul, privegherea, rugăciunea noastră, chiar și numai o jumătate de oră pe zi. Tot ce facem, Dumnezeu primește ca pe un covor și pășește peste el împărătește, ca să ne binecuvânteze și să ne îmbogățească.

Să știm că suntem neîncetat împreună cu Hristos. Cine nu va fi un om fericit când va înțelege aceasta? Am spus că Hristos a luat trup. Hristos nu se poate să mai trăiască fără trupul Său. Tot așa nici noi nu mai putem trăi fără Hristos. Prin urmare, trupul nostru Îl învăluie pe Hristos, Care S-a îmbrăcat cu acest trup. În Vechiul și în Noul Legământ există același simbolism. În Vechiul Legământ, Dumnezeu Se numea „Iahve". Numai ce auzi numele acesta și te înfricoșezi! Și totuși, în Noul Legământ, S-a smerit și S-a făcut cum suntem noi, S-a întrupat în Hristos, S-a aplecat ca să ne mântuiască. De aceea nu mai este cu putință să ne despărțim de El. Suntem neîncetat nedespărțiți de Hristos! La Sfânta Liturghie turnăm în Sfântul Potir vin și apă, iar după sfințire, punem și o părticică din Sfânta Pâine. Binecuvântăm vinul și îl facem Sângele lui Hristos. Hristos este acolo. Dar de ce punem și vin, și apă? Dacă nu punem și apă, nu devine Hristos. Dacă punem numai apă și nu turnăm și vin, iarăși nu devine Hristos. De ce? Ca să ne amintească de întâmplarea praznicului de azi. Vinul este simbolul lui Hristos Care îmbată inimile, iar apa este poporul lui Dumnezeu. Așa cum Hristos nu poate să existe fără trup – Dumnezeu nu acceptă să mai stea undeva

fără om, fără popor –, tot așa, unde sunt eu, acolo Se află și Dumnezeu. Prin urmare, bucuria noastră este tihnită și ușor de dobândit, pentru că El este bucuria noastră.

Vă doresc, frații mei, ca noul an să fie plin de bucurie și reușită! Vă urez „La mulți ani!“, ani mulți, ca bucuria și reușita voastră să sporească! Ani mulți, care să vă dăruiască vouă și familiilor voastre bunătățile lui Avraam, ale lui Isaac și ale lui Iacov, ale patriarhilor, ale prorocilor, ale sfinților! Fie ca toate bunătățile să vină în satul vostru și în casele voastre! Știu că sunteți poporul iubit al lui Dumnezeu. Așadar, „La mulți ani!“, ca să putem spune ce spune Megalinariul de azi: „Mărește, suflete al meu, pe Marele între ierarhi Vasile!“, pentru că ne-a dat simțământul lui Dumnezeu, Care este unit cu viața noastră. Deschis-ai, arătătorule de cele cerești, Vasile, cerurile, și ne-ai descoperit că de acolo a coborât Dumnezeu și a venit peste noi!

Să încheiem cu o întâmplare. Cineva s-a dus la biserică să-L găsească pe Dumnezeu. A îngenuncheat plin de dorință și se ruga. Avea mare nevoie. Nu a simțit nicio pace, n-a înțeles nimic. S-a dus acasă, și noaptea, l-a înconjurat dintr-odată o lumină imaterială, lumina Dumnezeirii. S-a schimbat, s-a luminat, s-a bucurat, a prăznuit, a înțeles că era Dumnezeu. A îngenuncheat, ca să I se închine și să-L roage, dar uitase ce voia să-L roage. Nu mai avea nimic să-L roage. Totul se schimbase înlăuntrul său. Totul devenise o prezență dumnezeiască.

Tot așa să fie prezența lui Dumnezeu și în voi, și așa vă doresc să trăiți ani mulți!

CUPRINS